

УДК 334.722:364.46

Гумен Юрій, Краузе Олександр

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

**ТЕНДЕНЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВІЙНИ**

Humen Yuriy, Krause Alexander

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

**TRENDS IN THE IMPLEMENTATION OF THE CONCEPT OF SOCIAL
RESPONSIBILITY OF BUSINESS DURING THE WAR**

На сучасному етапі розвитку чітко простежується тенденція інтеграції бізнес-структур у глобальний економічний простір, що обумовлює значущість провадження та розвитку концепції соціальної відповідальності бізнесу. Зростає потреба врегулювання проблем щодо соціального забезпечення працівників, впровадження програм підвищення кваліфікації, стажування, зміни професійного профілю, створення комфортних умов праці, пільгових гарантій і захисту, відповідального ставлення компанії до свого продукту, споживачів та багато іншого. Окрім того гостро постає питання функціонування бізнесу та захисту соціально вразливих верств населення, піклування про навколишнє середовище.

Війна як лакмусовий папірець чітко визначила всі сильні та слабкі сторони української економіки. В умовах повномасштабного вторгнення значно загострилась потреба соціального захисту соціально вразливих категорій населення, чисельність яких стрімко зростає. Також гостро стоїть питання підтримки ВПО та ЗСУ. Все це формує перед соціально відповідальним бізнесом нові виклики.

Соціальна відповідальність бізнесу дозволяє підтримувати базові цілі сталого розвитку, що є надзвичайно важливим як для суспільства, та і для держави в цілому. Післявоєнна відбудова України буде проходити з урахуванням вектора сталості, що потребуватиме значних ресурсів і консолідації зусиль держави, міжнародних організацій та українського бізнесу.

З початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України пріоритетними напрямками соціальної діяльності бізнесу стали:

- підтримка ЗСУ та безпосередньо бійців у зоні бойових дій (допомога із спорядженням, озброєнням, технікою, харчуванням, медикаментами та інше);
- забезпечення житлом та працевлаштування ВПО;
- допомога закладам охорони здоров'я в забезпеченні обладнанням і медикаментами;
- будівництво шкіл і закладів дошкільного виховання;
- реалізація соціальних проєктів;
- реабілітація та адаптація ветеранів;
- та ще значна кількість завдань, які набули значної актуальності в умовах сьогодення [3, 5].

На сьогоднішній день гостро стоїть питання реінтеграції ветеранів у цивільне життя завдяки власній справі, Уряд ініціює і впроваджує програми підтримки ветеранів, також розвивати власний бізнес допомагає Український ветеранський фонд. Окрім українського ветеранського фонду гранти ветерани можуть отримати за програмою «Робота» (Уряд за участі Ощадбанку виділяє гроші для старту чи масштабування бізнесу ветеранів до 1 млн. грн.).

За прогнозами експертів, саме ветеранський бізнес стане рушійною силою української економіки на наступні десятиліття. Ветерани не лише активно

започатковують власний бізнес, вони забезпечують робочими місцями демобілізованих військовослужбовців, активно допомагають ЗСУ та волонтерам.

За дослідженнями Українського ветеранського фонду майже 64% ветеранів бажають мати власний бізнес [4].

За час війни в Україні встигли сформуватися деякі особливості, які якісно відрізняють соціальну відповідальність українського бізнесу від інших країн, така трансформація відбувається у двох напрямках: зовнішньому і внутрішньому.

Зовнішній напрям соціальної відповідальності українського бізнесу орієнтований на допомогу ЗСУ, ВПО, українцям, які опинились у складних життєвих обставинах (тимчасова окупація, руйнування майна внаслідок бойових дій, втрата годувальника внаслідок бойових дій та багато іншого).

Внутрішній напрям корпоративної соціальної відповідальності є не менш важливим і тісно пов'язаний з іміджем компанії, її діловою репутацією. Триваюча повномасштабна війна визначила нові маркери. Війна позбавляє людей і бізнес відчуття безпеки та контролю над ситуацією, завдає значної шкоди фізичному і ментальному здоров'ю, люди змушені підлаштовувати своє життя та бізнес до умов війни. Люди, що опинились в складній ситуації, розраховують на допомогу компаній в яких працюють (працювали), допомогу держави, допомогу волонтерів і в цілому суспільства. І ця допомога повинна бути! Ми всі повинні тримати стрій, а це означає, що кожен повинен втримати хоча б одного, таким чином створюючи міцний ланцюжок, який здатний витримати всі негаразди, витримати і перемогти.

Соціальна відповідальність бізнесу в умовах війни має безпосередній вплив на формування системи цінностей українського суспільства поряд із впливом соціальної відповідальності держави та основних суспільних інститутів.

Разом з тим соціально відповідальний бізнес потребує підтримки, стимулювання та сприяння з боку держави, формування пріоритетних напрямів взаємодії в рамках спільної реалізації завдань, які належать до сфери соціальної політики.

На сучасному етапі розвитку соціальна відповідальність бізнесу не є лише способом покращити ділову репутацію чи здобути додаткові конкурентні переваги, в умовах війни соціальна відповідальність бізнесу є запорукою існування компанії та збереження її співробітників, а також формування солідарності усього суспільства на економічному та громадських фронтах.

Список використаних джерел:

1. Захаркіна Л.С., Новіков В.М. Огляд тенденцій розвитку соціально відповідального бізнесу в ЄС. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2021. № 1. С. 289-294.
2. Коваль О. Корпоративна соціальна відповідальність під час війни та в повоєнному відновленні. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/korporatyvna-sotsialna-vidpovidalnist-pid-chas-vijny-ta-v>
3. Краузе О.І. Корпоративна культура соціальної відповідальності бізнесу [Сучасний маркетинг: візія, технології, інновації]: монографія / за ред. д.е.н., доц. В.А. Фаловича. Тернопіль: Бескиди, 2023. 179 с.]. С.203-210.
4. Патрікеєва Н. «Власна справа дає відчуття потрібності». Подкаст «Свої серед своїх» про ветеранський бізнес. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/svoyi-sered-svoyikh-veteranskyu-biznes-istoriyi-pidpryyemtsiv/32609490.html>
5. Соціальна відповідальність бізнесу під час війни. *FinStream*. URL: <https://finstream.ua/soczialno-vidpovidalnyj-biznes-pid-chas-vijny-2024/>